

Czym była „Solidarność”?

Я відчувала, що в Польщі відбувається духовна зміна, що ми йдемо новим шляхом [...], тоді дихалося вільною Польщею.

Анна Валентинович про період ІХ 1980 – ХІІ 1981

Czułam, że w Polsce dokonuje się duchowa przemiana, że idziemy nową drogą [...], oddychało się wtedy wolną Polską.

Anna Walentynowicz o okresie ІХ 1980 – ХІІ 1981

Solidarność

Логотип NSZZ „Solidarność” Єжи Янішевського, мабуть, є найбільш впізнаваною польською „торговельною маркою” за кордоном. / Logo NSZZ „Solidarność” autorstwa Jerzego Janiszewskiego to prawdopodobnie najlepiej rozpoznawalny za granicą polski trade mark

Діяльність Незалежної самоврядної профспілки «Солідарність» (NSZZ «Solidarność»), що була створена у 1980 році, вплинула на перебіг історії Центрально-Східної Європи та Росії і виступила каталізатором – поряд з іншими політичними, економічними та соціальними чинниками – падіння комунізму.

Щоб відрізнити «Солідарність» 1980-81 років від пізнішої однойменної організації (1989), її називають «першою», або «великою». Вона має для поляків особливе значення, оскільки є елементом національної спадщини рівня – не беручи до уваги багатьох відмінностей – української Революції Гідності 2013-14 років.

Історики погоджуються з думкою, що створення опозиційного до комуністів масового політичного руху (який налічував у пікові моменти 10 мільйонів членів) було можливе завдяки першому паломництву Івана Павла II до Вітчизни 2-10 червня 1979 року. Особливу роль відіграла папська меса, відправлена на площі Перемоги у Варшаві. Згідно з обережними підрахунками, в ній взяв участь мільйон вірян.

Вперше після війни влада виявилася безпомічною, натомість польські патріоти усвідомили: їх так багато, що вони не можуть стати безнадійною жертвою історії.



Анна Валентинович на зустрічі делегації «Солідарності» з Іваном Павлом II, Ватикан, січень 1981 року. / Anna Walentynowicz na spotkaniu delegacji „Solidarność” z Janem Pawłem II, Watykan styczeń 1981
Fot. ze zbiorów rodzinnych

Діяльність powstałego w 1980 roku Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego (NSZZ) „Solidarność” wpłynęła na bieg historii w Europie Środkowo-Wschodniej oraz w Rosji, katalizując – wraz z innymi czynnikami politycznymi, ekonomicznymi i społecznymi – upadek komunizmu.

„Solidarność” w latach 1980–81, dla odróżnienia od późniejszej organizacji o tej samej nazwie (1989), określana była jako „pierwsza” lub „wielka”. Dla Polaków ma ona znaczenie szczególne, ponieważ stanowi element narodowego dziedzictwa w stopniu porównywalnym – mimo licznych różnic – do ukraińskiej Rewolucji Godności 2013–14.



Папа Іван Павло II відправляє святу месу на площі Перемоги (зараз Пілсудського), Варшава, 2 червня 1979 року. / Papież Jan Paweł II odprawiający mszę świętą na placu Zwycięstwa (obecnie Piłsudskiego), Warszawa 2 czerwca 1979
Fot. Edward Grochowicz, zbiory Ośrodka KARTA

W dość zgodnej opinii historyków stworzenie opozycyjnego wobec komunistów, masowego ruchu politycznego (liczącego w szczytowym momencie 10 milionów członków) było możliwe dzięki pierwszej pielgrzymce Jana Pawła II do Ojczyzny w dniach 2–10 czerwca 1979. Wyjątkową rolę odegrała msza papieska odprawiona na placu Zwycięstwa w Warszawie. Według ostrożnych szacunków uczestniczyło w niej milion wiernych.

Po raz pierwszy od czasów wojny władze okazały się bezradne, natomiast polscy patrioci odkryli, że stanowią siłę na tyle liczną, iż nie są skazani na beznadziejny los ofiary dziejów.

40 Solidarność

